

ne daje pravu sliku jer je u novije vrijeme održana u upotrebi u narodu samo u južnoj Dalmaciji, dok se u prošlosti može potvrditi duž čitavoga našega Jadrana do u Istru. I za epske gusle bilo bi dopuna i korektura (npr. prostora raširenosti dvostrunih gusala, koji je manji nego ovdje; epske gusle ovdje sežu gotovo nadomak Zagreba, a nema ih uopće npr. po Pokuplju). — Drugi je prilog iz Jugoslavije J. Strajnara **Geige und Geigenmusik in der slowenischen Volkstradition**, iserpan, informativan i notno dovoljno ilustriran. Šteta je što nije prikazano vrijeme i smjer prodora i širenja violina i njihova uloga i po ostalim našim krajevima — (h)egeda [(h)egeduša i sl.], pa čeman(et)ia po Hrvatskoj (napose kajkavskoj), pa po Slavoniji (u prošlosti, i pored tambura) i dalje u unutrašnjosti Balkana te kod Cigana.

Od pojedinih odsjeka izdanja razumljivo je da je Austrija najobilnije zastupana (s 5 radova različna profila i tematike — koristan je napose ogled zbirke glazbala bečkog Museum für Volkskunde); solidnog i informativnog značaja su i prilozi iz Poljske (mg. J. Steżewskog — sa značajnim varijantama trostrunih gudačkih glazbala). Vel. Britanije i Irske (zajedno, od J. A. Brune), Norveške (R. Sevåg), dok je Mađarska zastupana violinom u ciganskim rukama (B. Sárosi), Grčka samom dodekanezom (R. Brandl).

Uvodno poglavlje glavnoga nosioca ovoga seminarra i izdanja Waltera Deutscha **Die Geige und die Geigenmusik in Europa. Einige Probleme ihrer Erforschung** kao i zaključna poglavlja K. Frank-Mittenwald **Die neue Fidel — ein altes Volksmusikinstrument?** i H. Sittnera **Streichmusik in unserer Zeit** daju svojevrsan okvir cijeloj ovoj publikaciji, poglede u sudbinu ove vrste glazbala u prošlosti i u sadašnjosti kao i čas ojačena čas vednija razmatranja o gudačkoj glazbi u naše vrijeme, i onoj »pučkoj« napose, o njezinu vrednovanju i izgledima u budućnosti.

Brojne vrlo dobre ilustracije, fotografije i crteži, suvremene i iz historijskih izvora, izazivaju poseban interes i izdanju još uvećavaju značenje.

M. GAVAZZI

TRADICIJSKA NARODNA GLAZBALA JUGOSLAVIJE, Izdanje priredili JERKO BEZIĆ, MILOVAN GAVAZZI, MIRJANA JAKELIĆ i PETAR MIHANOVIĆ, Biblioteka Međunarodne smotre folklorra, Izdavačko poduzeće »Školska knjiga« Zagreb, Zagreb 1975, 79 str.

U izdanju Biblioteke Međunarodne smotre folklorra Zagreb objavljena je knjiga po obimu mala, ali značajna prije svega po tome što sadrži dobru informaciju (tekstovnu i fotografsku) o instrumentima ocijenjenim kao »tradicijaska narodna glazbala Jugoslavije«, koji su na izvanredno pripremljenoj izložbi u Zagrebu (od 20. do 28. VII. 1973. godine, u Hrvatskom glazbenom zavodu) bili prikazani javnosti.

Na pripremi navedenog izdanja radila je grupa stručnjaka iz svih republika SFRJ, koji su svoje znanje i iskustvo dopunili sugestijama šireg kruga saradnika na ovom delikatnom poslu.

Uvodni tekst Milovana Gavazzija, namijenjen izložbenom katalogu, pruža odgovor na osnovna pitanja jugoslovenske organologije: pored autorovih ličnih zapažanja (npr. o uzroku zbog kojeg izložbe »pučkih glazbala« nisu uobičajene) i mišljenja (šta bi se sve moglo otkriti kad bi se pripremila izložba na kojoj bi se uz naše narodne instrumente našli i instrumenti drugih naroda i kultura) navedeni su i podaci o istorijskoj uslovljenosti pojave raznovrsnih tipova instrumenata, zatim o prvim pokušajima da se javnost upozna sa narodnim instrumentima Južnih Slovena. Nalazimo i nenametljivo upozorenje da izložba prikazuje razvojni put pojedinih instrumenata, na primjer dipala (od žitne vlati do razvijenog instrumenta sa mijehom), kao i konstataciju da se, ponekad, uz pomoć fotografije može steći jasnija predstava o načinu upotrebe instrumenta. Tu je i saopštenje da su instrumenti razvrstani prema klasifikaciji E. Hornbostela i C. Sachsa i da se slika njihove rasprostranjenosti može dobiti iz priloženih geografskih karata.

Ove karte bi svakako više značile da su mogle biti izrađene sa potpunim podacima.

Na kraju uvodnog teksta autor ističe da su glavni inicijatori pothvata ustanova ARTO i stručni odbor Međunarodne smotre folklor.

Fotografije su stručno i precizno izrađene i zaista doprinose boljoj predstavi instrumentata. Dobro je grafičko rješenje da se popis ilustracija navede na kraju knjige, jer su tako stranice ispunjene tekstom rasterećene, pa fotografije nisu samo informacija već i estetski doprinos izgledu publikacije.

Dragocjeni su — do sada najpotpuniji — bibliografski podaci, razvrstani u podgrupe A (općenito o glazbalima, različita glazbala) i B (pojedina glazbala, pojedine vrste glazbala).

Tekstovi su paralelno objavljeni na srpskohrvatskom, slovenačkom, makedonskom, francuskom, engleskom i njemačkom jeziku. To je razlog više za pohvalu izdavaču, jer je knjigu učinio dostupnom širokom krugu zainteresovanih.

Ipak, pozdravljajući pojavu ove publikacije, ističemo i zamjerku: autori nas obavještavaju o zaleženim instrumentima na našem tlu, ne ulazeći u pitanje da li su svi oni karakteristični za kulturu Južnih Slovena ili pojedinih naroda i narodnosti SFRJ. Zato iz predložene publikacije čitalac ne može steći pravu sliku o tome koliko se prikazani instrumenti mogu smatrati našom kulturnom baštinom.

Miroslava FULANOVIĆ-ŠOŠIĆ

STUDIA INSTRUMENTORUM MUSICAЕ POPULARIS II, Bericht über die 3. Internationale Arbeitstagung der Study Group on Folk Musical Instruments des International Folk Music Council in Stockholm 1969 herausgegeben von ERICH STOCKMANN, Musikhistoriska museets skrifter 4, Editor Ernst Emsheimer, Stockholm 1972, 196 str.

U Stockholmu se održao od 9. do 13. lipnja 1969. godine treći internacionalni sastanak istraživača narodnih glazbala u organizaciji Studijske sku-

pine za folklorna glazbala pri Međunarodnom savjetu za folklornu glazbu (IFMC). Drugi u nizu (prvi sastanak je bio 1967. godine u Brnu) sastanak Studijske skupine imao je program sastavljen od dvije osnovne teme: 1. Metodološki problemi akustičkih istraživanja narodnih glazbala; 2. Oblici instrumentalnih sastava u folklornoj glazbi.

Budući da uvodni članak Ericha Stockmanna pod naslovom **Međunarodni i interdisciplinarni zajednički rad na istraživanju folklornih glazbala** zahvaća metodološko-teorijske probleme dviju osnovnih tema, izložit ću opširnije taj članak. Stockmann preispituje zadatke, ciljeve i metode rada koji se odvija u okviru Studijske skupine za folklorna glazbala IFMC-a. Autor kritički procjenjuje postignuta saznanja i nastoji precizno i realistično formulirati i odrediti buduće zadatke. Iz analize rada Studijske grupe proistječe kritika nauke o glazbalima koja ne uzima u obzir folklorna glazbala, a javlja se i kritika tendencije specijalizacije koja sužava vidno polje i izolira istraživački rad. U prvoj fazi istraživanja glazbala, koja je sva u znaku sakupljanja izvorne građe, Stockmann uočava razvojnu tendenciju od jednostranih promatranja specijalista (s težištem ili na ergologiji, što je osobina muzikologa, ili na funkciji glazbala, što je opet osobina etnologa) do proučavanja glazbala s više aspekata kao kompleksne pojave. U drugoj fazi (sređivanje, opisivanje, procjena i objavljivanje građe) Stockmann ukazuje na težnje za optimalnim proučavanjem glazbala s muzikološkog, sistematskog, historijskog, etnološkog i sociološkog aspekta. Takvo poliaspektno istraživanje je ujedno i glavna tendencija sadašnje faze istraživanja. Ergološka istraživanja koja su donijela mnogo podataka o detaljima, mikrostrukтури glazbala i tehnici izrade, po Stockmannu su temelj ali i preduvjet za proučavanje folklornih glazbala kao dijela kompleksnog dinamičnog sustava s povratnim vezama, gdje su svirač, glazbalo i glazba pod utjecajem okoline ali i sami utječu na okolinu. U tom slučaju glazbalo se proučava u funkciji izvora zvuka, gdje postaje od primarne važnosti glazbena akustika i tehnika sviranja. Tako je prijedlog da 3. konferencija u Stockholmu rasprav-